

JU NESBE KRV NA SNEGU

S norveškog prevela
Jelena Loma

■ Laguna ■

Naslov originala

Jo Nesbø

BLOD PÅ SNØ

Copyright © 2015 H. Aschehoug &Co. (W. Nygaard)
Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

This translation has been published with the financial
support of NORLA.

N O R L A

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

KRV NA SNEGU

Prvo poglavlje

Pod uličnom svetiljkom, pahulje su lebdele poput vate. Besciljno, kao da ne znaju žele li da padnu ili da uzlete, prepuštale su se proklesoj ledenoj vetruštini koja je navirala iz tame nad fjordom Oslo. Zajedno su se tako kovitali, pahulje i vetar, ukруг u tami među zatvorenim stovarištima na keju, sve dok vetru partnerke nisu dojadile, pa ih je odložio pored zida gde se suvi, razvejani sneg skupljao pod cipelama čoveka kome sam upravo pucao u grudi i vrat.

S kragne na košulji krv mu je kapala u sneg. Ne znam ti ja mnogo o snegu – niti, uostalom, o bilo čemu – ali pročitao sam negde da se na velikom mrazu formiraju snežni kristali koji se razlikuju od pahulja vlažnog i krupnog snega – a drugačiji su i od ledene pokorice – kao i da upravo zahvaljujući obliku tih kristala i suvoći snega hemoglobin u krvi zadržava onu tamnu crvenu boju. Kako bilo, sneg poda mnom podsetio me je na purpurni kraljevski plašt opervažen hermelinovim krznom, prizor

sa ilustracija norveških bajki koje mi je majka nekad čitala. Volela je bajke i kraljeve, valjda mi je zato i dala ime po jednom od njih.

U *Aftenpostenu* su pisali da će 1975, ukoliko mraz potraje do nove godine, ostati upamćena kao najhladnija posleratna godina i početak novog ledenog doba koje su naučnici već neko vreme predviđali. Šta ti ja znam. Znam samo da je čovek preda mnom uskoro trebalo da umre, oni trzaji tela bili su nepogrešiv pokazatelj. Ribarov tip. Ništa lično. To sam mu i rekao pre nego što se stropoštao na zemlju, ostavivši za sobom krvavu prugu na zidu. Ne mislim, doduše, da mu je bilo lakše zato što je čuo da nije ništa lično. Kada bi mene ubili, voleo bih da to bude ličnije. A valjda mu nisam to rekao ni iz straha da će me njegov duh posle opsedati – ne verujem u duhove. Naprosto nisam znao šta drugo da kažem. Dabome, mogao sam, kao i obično, da ćutim. Biće da sam se, iz nekog razloga, naprasno raspričao. Možda zato što se bližio Božić. Kažu da pred Božić mi ljudi tražimo društvo bližnjih. Šta ti ja znam.

Mislio sam da će se krv zalediti na snegu. Međutim, ovaj ju je upio, odvukao pod površinu i sakrio, kao da mu treba za nešto. Dok sam se vraćao kući, zamišljao sam kako iz one hrpe snega ustaje nekakav Sneško Belić sa jedva vidljivim krvnim sudovima pod mrtvački belom kožom. Sa govornice sam pozvao Danijela Hofmana i rekao mu da je posao obavljen.

Hofman je rekao da je to dobro. Kao i obično, nije me dalje zapitkivao. Ili je naučio da mi veruje tokom te četiri godine koliko već overavam za njega, ili nije želeo da zna. Posao je obavljen, zašto bi neko poput njega lupao glavu

oko takvih stvari kada je plaćao da ne lupa glavu? Rekao mi je da sutra dođem do njega u kancelariju jer ima nov posao za mene.

„Nov posao?“, upitah, a srce mi poskoči.

„Da“, reče Hofman. „Hoću reći, nov zadatak.“

„A, dobro.“

S olakšanjem sam spustio slušalicu. Naime, nisam ti ja za druge poslove osim ovog koji već radim.

Evo četiri posla za koje nisam. Prvi – da vozim auto za bekstvo. Znam da vozim brzo, i to je dobro. Ali ne znam da ostanem neprimetan, a neko ko upravlja vozilom za bekstvo mora vladati obema veštinama. Moraš znati da voziš tako da se stopiš s ostalim učesnicima u saobraćaju. A ja sam, sa još dvojicom, završio u ćorci zato što nisam vozio dovoljno neprimetno. Gario sam kao svinja, kombinovao šumske puteve s magistralnim i uveliko izmakao poteri, ostalo nam je bilo tek nekoliko kilometara do švedske granice. Usporio sam i nastavio da vozim polako i savesno kao neki dekica na nedeljnom izletu. Pa opet, zaustavila nas je patrola. Nisu imali pojma, kako su kasnije tvrdili, da je automobil povezan s pljačkom, niti su me zaustavili zbog nekog prekršaja. Rekli su da im je zapao za oko način na koji sam vozio. Šta ti ja znam – bio sam im, kažu, sumnjiv.

Neupotrebljiv sam i za pljačke. Pročitao sam da više od polovine žrtava pljački posle razviju psihičke tegobe, neki i doživotne. Ne razumem ti se ja u to, ali onaj čiča koji je sedeo za šalterom u pošti kada smo upali, brže-bolje je zadobio psihičke tegobe. Složio se na pod tek što sam upeorio cev sačmarice, samo uslovno rečeno u njegovom pravcu. A sutradan sam u novinama pročitao da je čiča razvio

psihičke tegobe. Bila je to dosta brzopleta dijagnoza, ali svejedno: ako nešto ne bih nikome pozeleo, to su psihički problemi. Zato sam otišao u bolnicu da ga obiđem. Naravno, nije me prepoznao – u pošti sam nosio masku Deda Mraza. (Savršena maska, usred predbožićne gužve nikom živom nisu bila sumnjiva tri Deda Mraza koji trče u punoj opremi i sa vrećama iz pravca pošte.) Zastao sam na vratima bolničke sobe, čiča je ležao u srednjem krevetu i čitao *Klasekampen*, one komunjarske novine. Nemam ti ja ništa lično protiv komunista. U stvari, imam. Ali nemam ništa protiv njih kao pojedinaca, samo mislim da nisu u pravu. Zato me je malo gricnula savest kada sam shvatio da mi je laknulo pošto sam video da čiča čita *Klasekampen*. Ipak, jasno je da postoji razlika između toga kad te ozbiljno grize savest i kad te tek malčice gricne. A ja sam se, kao što rekoh, osetio mnogo bolje. Međutim, više nisam učestvovao u pljačkama – lako se moglo desiti da naredna žrtva ne bude komunista.

Ne mogu da radim ni sa drogom, to je treća stvar. Ne bih izašao na kraj s time. Nije mi, doduše, problem da istresem lovnu od onih koji je duguju mojim gazdama – narkić je sam sebi kriv, a smatram da svako, molim lepo, ima da plati za svoje greške. Problem je u tome što sam slab i bolećiv, tako mi je majka govorila. Valjda se prepoznavala u tim osobinama. Kako bilo, moram se kloniti droge. Maminim rečima, ja sam ti od onih koji samo traže nešto čemu bi se potčinili: religiji, starijem bati, gazdi. Ili piću i drogama. Uostalom, ne ide mi ni račun, jedva sam u stanju da izbrojim do deset a da se ne zabrojim. A to je, jasno kao dan, glupa osobina ako hoćeš da budeš diler ili uterivač dugova.

Dobro. A sad i poslednje – prostitucija. Ista priča: ne smeta meni da ženske zarađuju kako god hoće, niti da neki tip – na primer, ja – uzima trećinu njihovih prihoda i zauzvrat vodi računa o praktičnim stvarima kako bi ženske mogle da se posvete svom zanatu. Uvek sam govorio da dobar makro vredi svake pare. Međutim, problem je što sam baš zaljubljive prirode, pa lako izgubim iz vida posao. Uz to, ne ide mi da pretim ženama, da ih bijem i otimam od njih, bilo da sam zaljubljen ili ne. Možda zbog mame, šta ti ja znam. Zato valjda nisam u stanju da gledam ni kad drugi tuku žene. Naprosto mi padne mrak na oči. Eto, na primer, ona Marija. Čopava, gluvonema. Nemam pojma kakve veze te dve stvari imaju jedna s drugom – verovatno nikakve. Valjda kad te jednom potera maler u kartama, neće da stane. Tako se ta Marija još pride zabavljala s nekim kretenom, narkićem, tipom s nekim otmenim francuskim imenom i dugom za drogu kod Hofmana u iznosu od trinaest hiljada. Prvi put sam je video kada mi je Pine, glavni Hofmanov makro, pokazao neku devojkicu u ručno šivenom kaputu i s pundom. Izgledala je kao da je upravo izašla iz crkve. Sedela je na stepeništu pred klubom *Riderhalen* i ridala, a Pine mi je objasnio da mora da otplati dug svog momka. Predložio sam da joj za početak damo nešto lakše, samo da izdrka. Međutim, istrčala je iz prvog auta u koji je ušla za manje od deset sekundi. Nastavila je da rida, a Pine je urlao na nju – mislio je, valjda, da će ga čuti ako se bude dovoljno drao. Možda je posredi bilo to dranje, možda ono s mamom, ali u svakom slučaju, pao mi je mrak na oči. Iako sam donekle kapirao argumente koje je Pine pokušavao da joj utuvi vazdušnim udarima u glavu, premlatio sam ga

kao stoku – svog sopstvenog šefa. Onda sam odveo Mariju u jedan stan za koji sam znao da se izdaje, a potom otišao Hofmanu i rekao mu da nisam ni za makroa.

Hofman mi je, međutim, objasnio – a tu nisam pronašao zamerke – kako se dugovi moraju plaćati: kad bi se neko izvukao, to bi uticalo na disciplinu drugih, važnijih klijenata. I tako, znajući da Pine i Hofman jure devojkicu koja je bila dovoljno glupa da preuzme na sebe dug svog momka, dao sam se u potragu sve dok nisam pronašao Francuza u jednoj komuni gore na Fagerborgu. Bio je drogirani koliko i švorc, pa sam shvatio da neću istresti ni pare iz njegovih džepova, ma koliko ga drmusao. Zapretio sam da ću mu, ukoliko samo prismrdi Mariji, nabiti nosnu kost u mozak – premda, ruku na srce, sumnjam da mu je bilo ostalo i jednog i drugog. Onda sam se vratio Hofmanu, rekao da je momak konačno pljunuo lovu, istresao mu trinaest hiljada i rekao da time računam da će prestati sezona lova na devojkicu.

Ne znam da li se Marija drogiralala dok je bila s tim tipom niti da li je i ona od onih što traže da se nečemu potčine, ali sada mi je izgledala trezno. Radila je u samoposluzi, gde sam je povremeno obilazio da vidim je li sve u redu i uverim se da onaj narkić nije svraćao u nameri da je ponovo odvuče na dno. Naravno, postarao bih se da me ne vidi, iz mraka bih posmatrao osvetljeni dućan, nju kako sedi za kasom, ukucava robu i pokazuje na nekog drugog kada bi joj se neko obratio. Valjda nam svima ponekad treba da se osetimo dorasli svojim roditeljima. Pojma nemam da li je moj otac imao nešto čime bi se moglo dorasti, pa valjda mislim na majku. Ona se uvek bolje starala o drugima nego o sebi, pa možda i sam to

vidim kao nekakav ideal. Šta ti ja znam. Kako bilo, novac koji sam zarađivao kod Hofmana nisam imao na šta da trošim, pa zašto onda ne bih pomogao devojci kojoj je život već podelio tako šugave karte?

Dakle, kad rezimiramo, to ovako izgleda: ne znam da vozim sporo, mek sam kao maslac, prelako se zaljubljujem, gubim glavu kad se razbesnim i ne ide mi matiš. Ponešto sam još i pročitao, ali ne dovoljno toga, i ništa korisno. A pišem sporije nego što rastu stalaktiti.

Pa za šta bih onda mogao koristiti tipu kao što je Daniel Hofman?

Odgovor glasi – kao što se već dalo pretpostaviti – za overavanje.

Ne moram da vozim, ubijam uglavnom jednu te istu sortu – muškarce koji su to zaslužili – i to ne uključuje višu matematiku, bar dosad nije.

Tu postoje samo dve proste jednačine.

Kao prvo, tu je ona stalna jednačina: u kom trenutku znaš dovoljno o svom gazdi da se ovaj zabrine i počne da razmišlja kako da overi svog overivača. To ti je, vidiš, kao sa crnom udovicom. Ne znam ti ja mnogo o arahnologiji ili kako se to već zove – ali zar crne udovice ne puštaju mužjake, koji su mnogo manji od njih, da ih pojedu? A kad im više ne trebaju, zar ih te iste ženke ne pojedu? U četvrtom tomu *Životinjskog carstva* u Dejhmmanovoj biblioteci postoji slika crne udovice kojoj mužjakov pedipalp – što mu dođe paukov kurac – visi odgrizen iz polne šupljine. Vidi se i krvavocrven trag u obliku peščanog sata na trbuhu mužjaka. Naime tebi, bedni mali napaljeni pauče, sat otkucava, i moraš znati kada je vreme za posete. Tačnije, kada ono ističe. I da pobegneš što dalje odatle, po

kiši ili snegu, s dva metka u boku ili ne, samo da pobegneš onoj jednoj koja te može spasti.

Tako sam ja to posmatrao. Radi šta moraš, ali ne prilazi previše.

I zato mi se uopšte nije svideo novi Hofmanov zadatak.

Hteo je da overim njegovu ženu.

Drugo poglavlje

„Ulave, hoću da to izgleda kao pokušaj pljačke.“

„Zašto?“, upitah.

„Zato što mora da izgleda kao nešto drugo. Policija uvek nadigne frku oko smrti civila, pa se preterano posvete istrazi. A kada je žrtva žena koja ima ljubavnika, sve ukazuje na njenog muža. Naravno, u devedeset posto slučajeva i s pravom.“

„Sedamdeset četiri, ser.“

„Molim?“

„Negde sam pročitao, ser.“

U Norveškoj je normalno da niko nikome ne persira niti se obraća sa „ser“, ma koliko da mu je ovaj nadređen. Osim kraljevskoj porodici, ali onda titula glasi Vaše kraljevsko veličanstvo. Danijelu Hofmanu bi to sigurno bilo još draže. Ovo „ser“ uvezao je iz Engleske sa sve kožnom garniturom, bibliotekom od crvenog mahagonija i knjigama u kožnom povezu, sa starim, požutelim i nikad čitanim stranicama. To su sigurno bili neki engleski klasici,

šta ti ja znam, prepoznao sam samo one glavne: Dickens, Bronte i Ostin. Kako bilo, od tih mrtvih književnika vazduh u njegovoj kancelariji bio je tako suv da bih i dugo posle poseta iskašljavao prašinu od celuloze. Ne znam zašto se Hofman toliko oduševljavao Engleskom, ali znam da je neko kraće vreme studirao tamo, a zatim se vratio s koferom punim odela od tvida, sa ambicijama i izveštačnim oksfordskim izgovorom s norveškim naglaskom, ali bez diplome i bilo kog drugog saznanja sem onog da je sve u novcu. I saznanja da ćeš u poslu uspeti ako uložiš tamo gde je najslabija konkurencija, a u ono vreme je u Oslu prostitucija predstavljala upravo takvo tržište. Stvarno ne mislim da je Hofman analizirao dublje od toga. Shvatio je da će na tržištu kojim vladaju šarlatani, glupani i amateri, čak i mediokritet izbiti u prvi plan. Valjalo je samo raspolagati moralnom fleksibilnošću potrebnom da se mlade žene regrutuju i pošalju u vode prostitucije. A pošto je malo razmislio, Danijel Hofman je zaključio da poseduje takvu fleksibilnost. Kada je, koju godinu kasnije, proširio posao na tržište heroina, već je sebe smatrao uspešnim čovekom. A pošto su do tog trenutka tržištem heroina vladali šarlatani, glupani i amateri koji su pride bili i narkići, a Hofman ustanovio da poseduje dovoljno moralne fleksibilnosti da šalje mlade ljude u pakao droge, počeo je da beleži nove uspehe. Sada je jedini Hofmanov problem bio Ribar. Ovaj mu je bio relativno nov rival na tržištu heroina, a pokazalo se, nažalost, da ni on uopšte nije glup. Bogovi znaju da je u Oslu bilo dovoljno narkomanije za obojicu, ali su oni davali sve od sebe da zbrišu jedan drugog s lica zemlje. Zašto? Tja. Pretpostavljam da se nijedan od njih nije rodio s mojim darom za potčinjavanje. A kad

takav tip, koji mora da vlada, koji mora da zauzme presto, otkrije da ga žena vara, situacija postaje čupava. Mislim da bi svim Danijelima Hofmanima ovog sveta život bio lepši i jednostavniji kad bi bili u stanju da svojoj ženi progledaju kroz prste ili joj bar oprostite avanturicu ili dve.

„Mislio sam da uzmem odmor za Božić“, rekoh. „Pozovem neko društvo, otputujem malo.“

„Društvo? Nisam znao, Ulave, da imaš takva intimna poznanstva. Znaš, kod tebe baš i volim to što nemaš kome da pričaš tajne.“ Nasmejao se i otrešao pepeo s cigare. Nisam se uvredio, valjda je to rekao u najboljoj nameri. Na trbuhu cigare pisalo je *Cohiba*. Negde sam pročitao da je početkom veka cigara bila najčešći božićni poklon u zapadnom svetu. Da li bi bilo malo čudno? Nisam čak ni znao da li puši. U svakom slučaju, nisam video Mariju da puši na poslu.

„Nisam još izneo predlog“, rekoh. „Ali...“

„Platiću ti pet puta više nego obično“, nastavio je Hofman. „Pa posle možeš s dotičnom na doživotni božićni raspust.“

Pokušao sam da sračunam, ali sam, kao što rekoh, tu sasvim beskoristan.

„Evo ti adrese“, reče Hofman.

Iako sam radio za njega četiri godine, nisam znao gde stanuje. A i zašto bih? Ni on nije znao gde ja živim. Nisam poznao ni njegovu novu ženu, samo sam se sit naslušao Pinea, koji ju je na sva usta hvalio kao žensku i po i sračunavao koliko bi zaradio kad bi imao pokoj u takvu ribetinu u ponudi.

„Preko dana je uglavnom sama kod kuće“, počeo je Hofman. „Tako bar meni kaže. Ulave, prepuštam ti da

obaviš posao kako god ti želiš. Verujem ti. Što manje budem znao, to bolje. Razumeš?“

Klimnuo sam. *Što manje, pomislih. To bolje.*

„Ulave?“

„Da, ser. Razumem.“

„Dobro je“, rekao je.

„Razmisliću do sutra, ser.“

Hofman je izvio jednu pažljivo očupanu obrvu. Ne razumem ti se ja u evoluciju i tako te stvari, ali zar nije Darwin rekao da postoji samo šest univerzalnih izraza lica kojima ljudi iskazuju svoja osećanja? Ne znam da li Hofman poseduje tih šest ljudskih osećanja, ali mislim da je onom izvijenom obrvom – umesto da je upadljivo zinuo – želeo da mi saopšti tek blago iznenađenje u kombinaciji sa inteligentnim razmišljanjem.

„Ulave, upravo sam te uputio u detalje. A ti sada – naknadno – razmišljaš da se povučesh?“

Pretnja je bila jedva čujna. U stvari, da je bila jedva čujna, ne bih je ukapirao – naime, operisan sam od sluha za prizvuke i podtekste u tuđim rečima. Stoga možemo pretpostaviti da je pretnja bila sasvim očigledna. Danijel Hofman je imao plave, bistre oči okružene crnim trepavicama. Da je bio žensko, mislio bih da se šminka. Ne znam zašto sada to spominjem, pošto nema nikakve veze sa ovom pričom.

„Nisam stigao da odgovorim pre nego što ste me uputili u detalje, ser“, rekao sam. „Imaćete odgovor večeras, ako nije problem – ser?“

Pogledao me je, dunuo mi dim pravo u lice. Držao sam ruke na krilu gladeći obod štofanog kačketa koji nisam imao.

„Do šest“, rekao je. „Tad izlazim iz kancelarije.“
Klimnuo sam.

Kad sam se vraćao kući ulicama grada po mećavi, bilo je četiri sata i tama se već spustila na grad posle tek nekoliko sati sivila. Vetar je još duvao, iz crnih uličica čulo se bezlično zviždukanje. Ali, kao što rekoh, ja ne verujem u duhove. Sneg mi je vruskao pod donovima, šuštao kao suve stranice knjiga, a ja sam razmišljao. Obično izbegavam da razmišljam, u toj oblasti ne vidim mogućnost napredovanja kroz praksu, a iskustvo mi govori da razmišljanje retko vodi nečem dobrom. Međutim, sada sam se vratio na onu prvu jednačinu. Samo overavanje bi trebalo da prođe bez problema, verovatno da bude i lakše od drugih poslova koje sam obavljao. Nije mi smetalo ni što će ona umreti; kao što rekoh, smatram da ljudi – žene kao i muškarci – moraju snositi posledice svojih grešaka. Više me je brinulo ono što bi nužno usledilo. Postao bih tip koji je overio ženu Danijela Hofmana, neko ko zna sve i neko ko će držati Danijela Hofmana u šaci kad policija bude pokrenula istragu. Neko ko drži u šaci čoveka koji nije u stanju da se potčinjava. I kome Danijel Hofman duguje petostruki honorar. Zašto mi je ponudio tolike pare za jedan natprosečno lak zadatak?

Osetio sam se kao pokeraš koji sedi za stolom sa četvoricom teško naoružanih i prirodno sumnjičavih tipova, koji ne vole da gube. A ja upravo dobio četiri keca. Ponekad su dobre vesti toliko neverovatno dobre da su zapravo loše.

Dobro, svaki pametan pokeraš bi se rešio te ruke i odabrao podnošljiviji gubitak nadajući se boljoj – i ume-renijoj – sreći u narednom deljenju. Moj problem je što nisam imao vremena da zamenim karte. Već sam znao da će iza ubistva Hofmanove žene stajati sam Hofman, smaknuo je ja ili neko drugi.

Utom shvatih kuda me je naneo put. Pogledao sam ka svetlosti.

Kosu je vezala u punđu, baš kao što je i moja mama nosila. Osmehivala se i klimala glavom kupcima koji bi joj se obratili. Većina je verovatno i znala da je gluvonema. Rekli bi joj „srećan Božić“, „doviđenja“. Ljubazne reči kakve razmenjuju normalni ljudi.

Petostruki honorar. Doživotni raspust.

Treće poglavlje

Sutradan sam iznajmio sobu u pansionu tačno preko puta stana Hofmanovih u Bigdejskoj aleji. Plan mi je bio da dan ili dva nadzirem gospođu, da ustanovim kuda ide i da li joj neko dolazi. Nije me zanimalo da saznam ko joj je ljubavnik, već isključivo da odredim najpovoljniji trenutak za udar: kad bude sama kod kuće i kad nas niko ne može omesti.

Ispostavilo se da iz svoje sobe imam savršen pogled ne samo na ulaz u zgradu već i na dogodovštine Korine Hofman u samom stanu. Naime, očigledno nisu marili za zavese, kao i većina stanovnika grada u kome nema dovoljno sunca od kojeg se treba skloniti i gde prolaznike zanima samo da se domognu svojih vrata i peći, a ne i da bulje kroz tuđe prozore.

Prvih sat-dva nisam video nikoga. Samo osvetljenu dnevnu sobu. Hofmanovi nisu štedeli struju. Nameštaj nije bio engleski, pre mi je izgledao kao francuski, naročito onaj čudni kauč nasred sobe, sa samo jednim naslonom za

ruke. Valjda je to bilo ono što Francuzi nazivaju „šezlong“ što znači – ako je verovati mom nastavniku francuskog – „dugačka stolica“. Komplikovana, asimetrična rezbarija, motivi iz prirode na meblu. Rokoko, kako je pisalo u maminoj knjizi o istoriji umetnosti, ali je šezlong isto tako mogao sklepati i neki lokalni stolar i ofarbati u roze negde na norveškom selu – šta ti ja znam o tim stvarima. Kako bilo, takav odabir nameštaja nije mi ličio na mladu osobu, pa sam posumnjao na Hofmanovu bivšu ženu. Pine mi je rekao da je dotičnu Hofman izbacio iz kuće iste one godine kada je napunila pedeset – i to upravo zato što je napunila pedeset. To joj je i rekao, a ona je prihvatila – uz stan na obali i ček na milion i po.

Da ubijem vreme, povadio sam papire sa svojim pisanijem. To je samo jedan vid žvrljanja. U stvari, lažem – pre je nekakvo pismo, pismo nekom koga ne poznajem. Lažem, poznajem. Međutim, nisam ti ja za pisanje, mnogo grešim, mnogo toga se mora izbaciti. Na svaku reč koja ostane utroši se mnogo papira i mastila, da se tako izrazim. Sporo mi je išlo i tog dana, pa sam odložio papire, zapalio cigaretu i umesto toga, malo sanjario.

Kao što rekoh, dotad nisam upoznao nikog od Hofmanovih, ali sam ih zamišljao dok sam tako sedeo i posmatrao stan preko puta. Volim da posmatram tuđe kuće. Oduvek sam to voleo. I sada sam, kao i uvek, zamišljao porodični život koji se tamo odvija. Devetogodišnjak dolazi iz škole, seda u dnevnu sobu i čita sve one čudesne knjige koje je uzeo u biblioteci. Njegova majka tiho pevuši dok u kuhinji sprema ručak. Onda se i ona i sin načas trgnu kad začuju ulazna vrata, ali, kad onaj s vrata

razgovetno i radosno uzvikne „stigao sam“, oboje odahnu i potrče u predsoblje da ga zagrlje.

Dok sam tonuo u te prijatne misli, u dnevnu sobu uđe Korina Hofman. I tada se sve promenilo.

Svetlost.

Temperatura.

Jednačina.

Tog popodneva nisam otišao do one samoposluge.

Nisam, kao što bih ponekad činio, čekao da Marija zatvori radnju, nisam je na bezbednom odstojanju pratio do stanice metroa, nisam joj prišao u gužvi pri sredini prolaza gde je uvek stajala iako je bilo slobodnih sedišta. Tog popodneva joj nisam, kao neki ludak, s leđa šaputao reči koje samo ja čujem.

Tog popodneva sam sedeo u mraku i piljio kao opčinjen u ženu s druge strane ulice. Korina Hofman. Mogao sam da kažem naglas sve što mi padne na pamet, niko me ne bi čuo. I nisam morao da je posmatram s leđa, da zurim u njenu pundu i zamišljam lepotu koje tu nema.

Plesačica na žici. To sam prvo pomislio kada je Korina Hofman zakoračila u sobu. Nosila je beli bademantil od frotira, a kretala se kao mačka. Tu ne mislim na dvotaktni korak, na to što, kako sam čuo, pojedini sisari, poput mačaka i kamila, prvo zakorače nogama na jednoj strani, a zatim onim na drugoj. Mislim na to što mačke – kako sam čuo – gaze prvo prednjim delom šape i što zadnju uvek spuštaju na isto mesto gde im je zgazila prednja. Tako je koračala i Korina: bosa stopala ispruženog risa spuštala je tik jedno uz drugo. Kao plesačica na žici.

Sve na Korini Hofman bilo je lepo. Lice visokih jagodičnih kostiju, usne kao u Brižit Bardo, plava, neočešljana, ravna kosa. Duge, vitke ruke koje su joj virile iz širokih rukava bademantila, gornji deo grudi, tako nežnih da su se gibale pri svakom koraku i udisaju. Kao i bela, bela koža ruku, lica, grudi, cevanica – gospode, kao snežna prostranstva pod jarkim suncem na kojima možeš oslepeti za nekoliko sati. Ukratko, kod Korine Hofman dopalo mi se sve – sve, osim prezimena.

Izgedalo mi je kao da se dosađuje. Pila je kafu. Telefonirala. Prelistala neki časopis, ali novine nije ni takla. Otišla je u kupatilo i vratila se odande, još u bademantilu. Pustila je neku ploču i pomalo mrzovoljno zaigrala uz nju. Po svoj prilici, swing. Nešto je prezagajila, pogledala na sat. Bilo je skoro šest. Obukla je haljinu, očešljala se i pustila neku drugu ploču. Otvorio sam prozor da čujem, ali bilo je previše saobraćaja. Uzeo sam dvogled da osmotrim omot na salonskom stočiću. Slika mi je ličila na portret nekog kompozitora. Antonio Lučo Vivaldi? Ko će ga znati. U svakom slučaju, žena koju bi Danijel Hofman zatekao kada se u šest i petnaest vrati kući nije bila ista ona u čijem sam društvu proboravio prethodni deo dana.

Zaobilazili su se, nisu se dodirivali niti razgovarali – kao dva elektrona koji se odbijaju zato što i jedan i drugi imaju negativno naelektrisanje. Međutim, na kraju su zatvorili vrata iste spavaće sobe.

Legao sam, ali nisam mogao da zaspim.

Šta nas nagoni na uvid da ćemo umreti? Šta je to što se desi onog dana kad spoznamo da posredi nije mogućnost, već prokleta činjenica, da će nam se život okončati? Sigurno je to za svakog različito, ali za mene je bilo to što sam

video oca kako umire. Video sam koliko je to banalno, fizički, kao muva u prozoru. Zato zanimljivije pitanje glasi: šta nas – i pošto smo došli do tog uvida – nagna da opet posumnjamo? Da li smo se opametili? Onaj filozof – neki Dejvid – pisao je kako nema garancije da će se čak i ono što se stalno ponavlja desiti i narednog puta. Bez logičkog dokaza ne znamo da li će se povest ponoviti. Ili smo samo malo stariji i uplašeniiji zato što se bliži ono neminovno? Ili je posredi nešto treće? Kao kad jednog dana naprasno spazimo nešto što nismo znali da postoji. Osetimo nešto što nismo znali da možemo osetiti. Začujemo šupalj zvuk kad lupimo po zidu, shvatimo da iza ove sobe postoji još jedna. I tada se rasplamsa nada, bolna, dosadna nada koja te nagriza i koja se ne može prenebregnuti. Nada u mogućnost da prevariš smrt, nada da postoji neki stražnji prolaz za koji dosad nisi znao. Nada da postoji smisao. Nekakva priča.

Narednog jutra ustao sam kad i Danijel Hofman. Još je bio mrkli mrak kada je izašao. Nije znao da sam tu. Uostalom, i sam mi je rekao kako ne želi da zna.

Seo sam na stolicu pored prozora i posvetio se čekanju Korine, izvadio sam papire i sricao svoje pismo. Reči su mi išle teže nego inače, a one malobrojne koje sam razumeo, odjednom su mi zvučale nevažno, mrtvo. Zašto ne bih samo bacio to sranje? Zar samo zato što sam utrošio onoliko vremena na te bedne rečeničice? Odložio sam papire i proučavao puste ulice Osla čekajući da se Korina konačno pojavi.

Dan je protekao otprilike kao i prethodni. Izašla je, a ja sam je pratio. Uz Mariju sam naučio kako da najefikasnije pratim nekog a da me ovaj ne primeti. Kupila je šal u nekoj

prodavnici, popila čaj u poslastičarnici sa osobom za koju sam na osnovu govora tela ustanovio da joj je drugarica. Zatim se vratila kući.

Bilo je tek dva sata, pa sam skuvao sebi kafu. Ležala je na onom šezlongu nasred sobe. Presvukla se u haljinu, neku novu haljinu. Tkanina joj je pratila svaki pokret tela. Šezlong je čudan komad nameštaja, ni tamo ni ovamo. Kada bi se pomerila da se lepše namesti, činila je to polako, znalački, svesno. Kao da zna da je neko posmatra, da neko žudi za njom. Pogledala je na sat, prelistala časopis – sve isto kao i prethodnog dana. A onda se, jedva primetno, trgla.

Nisam čuo zvono na vratima.

Ustala je i pošla onim gipkim, nežnim, mačjim korakom da otvori.

Bio je tamnopus, mršav, njenih godina.

Ušao je, zatvorio vrata za sobom, okačio sako i izuo se kao da tu ne dolazi prvi put. A ni drugi. Nije bilo nikakve sumnje, niti je ikada bilo. Pa zašto sam onda posumnjao? Zato što sam želeo da posumnjam?

Udario ju je.

Isprva sam se toliko iznenadio da sam pomislio kako mi se samo učinilo. Ali onda je ponovio postupak, ošamario ju je celim dlanom. Glava joj je poletela u stranu, a njena plava kosa mu se zamrsila među prstima. Video sam joj po ustima da je vrisnula.

Jednom rukom ju je zgrabio za gušu, a drugom joj strgnuo haljinu.

A tamo, pod lusterom, njena gola koža bila je tako bela da je činila ravan, jednu bezobličnu, neprobojnu

belinu poput snega na bleđoj svetlosti po oblačnom ili maglovitom danu.

Uzeo ju je na šezlongu. Stajao je uz kraj bez naslona, pantalona spuštenih oko članaka, a ona je ležala na čistim i nevinim, idealizovanim zapadnoevropskim predstavama šume. Bio je mršav, video sam mu pokrete mišića među rebrima. Zadnjica mu se zatezala i opuštala kao pumpa. Podrhtavao je, tresao se, kao da besni što ne može da učini nešto... više. A ona je ležala raskrečena, pasivna, kao mrtva. Želeo sam da odvratim pogled, ali nisam mogao. U tom položaju su me podsetili na nešto.

Nisam mogao da se setim na šta.

Možda sam se naredne noći, pošto se spustila tišina, ipak setio. U svakom slučaju, sanjao sam jedan prizor koji sam kao dečak video u knjizi, u prvom tomu *Životinjskog carstva* u Dejmanovoj biblioteci. Prizor iz tanzanijske savane Serengeti ili tako nešto. Tri ljutite, razjarene, mršave hijene koje su same ulovile plen, ili su pak oterale lavove od njega. Dve su, zategnutih stražnjih mišića, zarile čeljusti u rasporenu utrobu zebre. Treća se okrenula ka foto-aparatu. Glava joj je bila sluzava od krvi, oštri zubi iskeženi. Ipak, najupečatljiviji mi je bio njen pogled, pogled žutih očiju kroz kameru i preko stranice knjige. Pogled upozorenja. *Ovo nije tvoje, nego naše. Odlazi. Ili ćemo ubiti i tebe.*

Četvrto poglavlje

Kad ti priđem s leđa u vagonu, progovoriću tek kad naiđemo na mesto gde se šine spajaju ili račvaju. U svakom slučaju, na mesto gde duboko dole, pod zemljom, zveči metal o metal, a taj zvuk me podseća na nešto, nešto što povezujem s redom, s poklapanjem, sa sudbinom. Voz se cimne, a nenaviknuti putnici načas izgube ravnotežu i posegnu za nečim da se uhvate, za bilo čim što bi ih zadržalo u uspravnom položaju. Skretnica pravi dovoljnu buku da mogu da kažem šta god poželim. Šapnem šta god poželim. Baš na tom mestu gde me niko ne čuje. Ti me svakako ne čuješ. Samo ja čujem sebe.

A šta kažem?

Ne znam ni sam. Tek nešto što mi padne na pamet. Reči za koje ne znam odakle dolaze i šta znače. U stvari, možda i znam. Jer i ti si lepa dok stojim u gužvi tik iza tebe i vidim ti samo punđu, pa ostalo moram da zamišljam.

Međutim, ne mogu zamišljati da nisi tamnokosa, kad jesi. Nisi plava kao Korina. Nemaš one punokrvne usne

koje čovek poželi da zagriže, nemaš onu melodiju izvi-jenih leđa i oblih grudi. Bila si tu samo zato što nije bilo nijedne druge. Ispunjavala si prazninu za koju nisam ni znao da postoji.

Onog dana, pošto sam te spasao bede, pozvala si me na večeru. Pretpostavljam, u znak zahvalnosti. Napisala si mi poziv na cedulji i pružila je. Prihvatio sam, krenuo da napišem, ali si se osmehnula i stavila do znanja da si razumela.

Nikad nisam došao.

Zašto?

Ko će još znati odgovor na te stvari?

Ja sam ja, a ti si ti – kako ti to zvuči?

Ili je odgovor još prostiji? Možda zato što si ćopava i gluvonema? U neku ruku, i ja nosim pun kofer hendikepa – kao što rekoh, neupotrebljiv sam za sve osim jednog. Šta bismo mi, kog đavola, imali da kažemo jedno drugome? Sigurno bi predložila da se dopisujemo, a ja sam, kao što rekoh, disleksičan. A ako nisam to rekao dosad, sada ti kažem.

A možda ćeš razumeti, Marija, da se muškarac neće baš napaliti ako se zacerekaš onako glasno i prodorno kako vi gluvonemi umete zato što sam ti upravo napisao „imaš lepe oči“ i napravio četiri slovne greške.

Kako bilo, nisam otišao. I na tome se završilo.

Danijela Hofmana je zanimalo zašto odugovlačim sa izvršenjem.

Rekao sam mu kako se moram pobrinuti da tragovi ne odvedu do jednog od nas dvojice pre nego što nešto preduzmem i pitao ga slaže li se s tim. Složio se.